

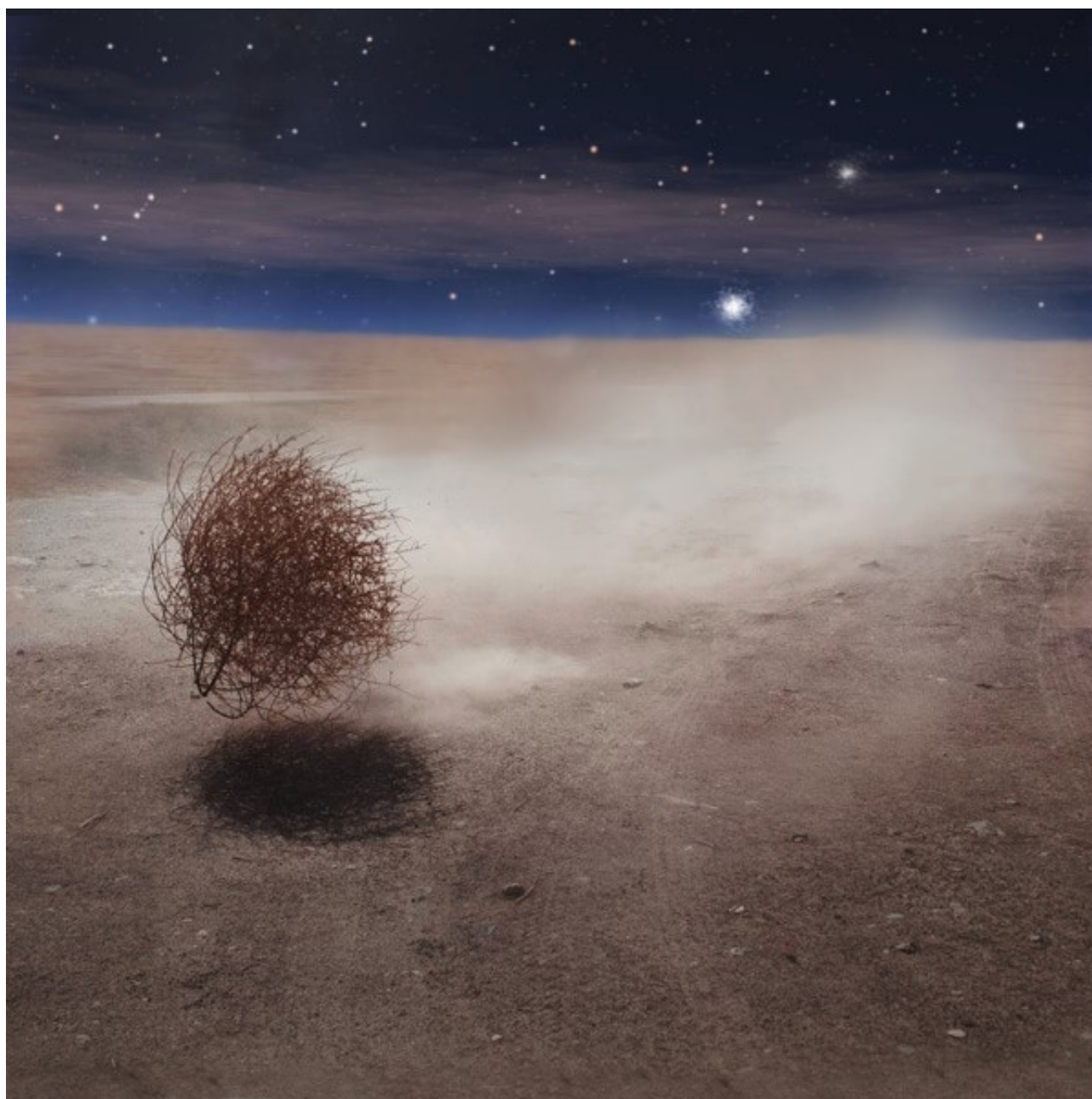
jurnal inter IAL

世

POSTA MUNDI

28, 2015/2016

http://es.groups.yahoo.com/group/posta_Mundi/

KONTENAJ

題	人	語	頁
posta_Mundi, fraz #28			3
Anteiparol	Partaka	Populido	4
IAL-relay 2014/2015			5
*Ila Profeto. Pri la religio.	Khalil Jibran, Partaka	Ido	9
Le desfelis viola	Nikolao Fayyaad, Partaka	Populido	10
La vojaĝema violo	rakonto de Eonka	Esperanto	12
Rar dom-kompana	Partaka	Bazal	16
En hotel. In hotel.	Partaka, Rosto	Bazal, Sekay Til	17
Po sent anui. Pos cent yares. Pos cent yar.	B. Mackensen, Rosto, Partaka	Idiom Neutral, Sibelingua, Populido	18
Speculinum	Rosto	Sibelingua	19
Klara desaparay. Klara eskapay den Trolofas.	Rosto	Lingua de Fantomas, Sibelingua	23

posta_Mundi, fraz #28

*Partaka
Olivier Simon
Philippe Cousson
Rosto
Jerry M.
Carlos Solis
James Chandler
Osmund Aukland
Tiberio Madonna
Ralph Midgley*

Esperanto:

Li shatas stiri novajn autojn, kaj hierau li vendis sian malnovan.

Ido:

Il prizas duktar nov automobili, e hiero il vendis sua ancien automobilo.

Interlingua:

Ille ama conducir autos nove, e heri ille vendeva su auto vetule.

Novial:

Lo prisa dukte nov automobiles, e yer lo vendad sen ansien automobile.

Volapük:

Plidom ad stirön motoravabis nulik, ed ädelo eselom vabi bäldik oka.

Idiom Neutral:

Il am vehiklar automobili nov, e presidiurne il vendav sue automobil ansian.

Ling:

Il am dukt nov auto, e jer il vend se old auto.

Mondlango/Ulango:

Hi aman drivi nova awtos, ay hiero hi vendin hia disnova awto.

Neo:

Il libar drivi nuva autos, e yer il vendir la olda.

Sambahsa:

Is preiht wehghe nov autos, ed ghes is hat pohrnt sien veut auto.

Sibelingua:

Il aprecia dukter nov automobiles, e hiero il vendav su old automobile.

ARIEL:

Ile se diverta guidar autos nove Ed heri ile vendeva su auto vetule.

Paqatyl:

Xofmeket pa novai avto yle aimer. Noven avtot se sva yle hertym antkavper.

Eurikido:

Lüo laiket ducere novi autos, e äier lüo vendi le soi vëii auto.

LdP:

Lu pri dukti nove autos, e yeri lu vendi-te suy lao auto.

Populido:

Il priz dukte nov auto's, e yer il vende sui ansien auto.

Anteiparol

*autor: **Partaka***

ling: Populido

Salut, kompans!

Pos tre long expekte, finei, vus abe avan vusi okuls un plus numer de POSTA MUNDI, nosi plur-IAL jurnal.

En ti-ci PM#28, ultrei prizente le fraze #28 de nosi forum, posta_Mundi, kel tradukesay da plur amik ad en diferant helpe-lings, nos abay le grav kunlabor da **Kiran, Martín Rincón Botero, Olivier Simon, Gleki ed Ilmen**, kels partoprenay sucesozei, apu nosi cef redaktor, **Rosto**, e me ips, **Partaka**, drol experimente titulizat “IAL-relay”.

Le ceter kontenaj de PM#28 produktesay da **Rosto** e me per lings, kual Esperanto, Ido, Populido, Sibelingua, Bazal, Idiom Neutral, Sekay Til e LdF (Lingua de Fantomas).

Omni desegnur ed imaj de ti-ci numer prontesay ed aranjesay da nosi cef redaktor.

Nos dezir ed sper, ke vus lekteray e jueray PM#28, e ke nosi nexti numer del jurnal POSTA MUNDI atingeray vusi skrens plu fru (od adminimej no tro tard). Plen kordial ed amikal tilbalde a vus omni, kar kolegar!

Di IAL-relay

per Rosto

lingu: Idiom Neutral

In lud *IAL-relay* partisipant resiv tekst nekonosed in lingu artifisial auksiliar e traduk it a otr lingu artifisial. Po it, tradukant mit tekst traduked a sekuant partisipant. Durantu lud tekst es tened in sekret. Resultad de lud es katen de tradukadi visabl per voi omni, siloke. Relay-ludi ko lingu artifisial aveniav anteriore, ma nostr lud esav spesifik. Partisipanti komunikav sole in lingu artifisial auksiliar pro organisar e prosedar lud. Organisar tal lud esav nefasil, e mi in sert temp dubiav di sukses e pensav abandonar afer. Ma Partaka dikav, ke komensam. Nostr amik Kiran skribav original tekst, e lud komensava. Ist relay aveniava in anu 2015. Mersiad a omni partisipanti.

IAL-relay 2014/2015

Ido (autor: **Kiran** - original)

Ofte ni ne savas ke nia agi che la inter-reto komputeral riskus la datumosekureso di ni, nia familii, e mem nia naciono. Lerneskar pri la danjeri sur-linea ed agar por protektar ni esas la unesma pazo en facar la inter-reto plu sekura por omnu. Inter ita minacaji esas virusi qui efacas tota sistemi, krimineri o mal-facemi qui intruzas sistemi komputerala, koruptas arkivi, uzas li por atakar altri, o furtas konfidental datumaro.

Vu povas facar la sequanta agi por protektar vu, vua familii, e propraji kontre tala ataki:

- Konektez vua komputeri a la inter-reto per uzar sekura, pasvorto-protektita reti.
- Ne vizitez inter-retala ligili, apertez arkivi atachita ad elektronik-mesaji, o responder elektronik-mesaji de ne-konocati.
- Ne respondizez inter-retala demandi por identifikebla datumi; la maxim multa organizuri quale banki, universitati, komerco-aferi ne demandas personala datumaro ye la inter-reto.
- Kontrolez la selektaji privatesala en vua komputerala sociala reti.
- Protektez omna aparati qui konektas a la inter-reto per forta pasvorti.
- Ne uzez la sama pasvorto por multa uzaro-konti, e chanjez la pasvorto reguloze.

⇒ Populido (**Partaka**)

Oftei, nos no save ka nosi age's, ce le inte-rete komputatorial, riskere le datum-sekures de nos, nosi familie's, e mem nosi nasion. Lerneske pri le danjers sur-linie ed age por protekte nos es le unti paze por face Internet plu sekur por omni hom. Inte ti minasie's ese viruse's, kels efasie tot systems, kriminers o malfaceme's, kels intruze systems komputatorial, korupte arkive's, uze ols por atake altre's, o furte konfindensial datumar.

Vus pove face le sekuant age's por protekte vus, vusi familie's e propre's kontra tal ataks:

- Konekteu vusi komputators ce Internet per uze sekuri e pasvorte-protektati rete's.
- No viziteu Internet al ligils, nek aperteu arkive's atachat en elektronikal mesaje's, nek respondizeu elektronikal mesaje's den non-konocats.
- No respondizeu Internet al demande's por identifi-kebli datums; le max multi organizurs, kual banks, universitats, komersie-afers, no demande personal datumar ce Internet.
- Kontroleu le selektaje's privatesal en vusi sosial rete's komputatorial.
- Protekteu per forti pasvorts omni aparats, kels es konektat ad Internet.
- No uzeu le sam pasvort por multi uzer-konte's, e canjeu le pasvort regulozei.

⇒ Lingwa de Planeta (**Rosto**)

Oftem nu bu jan, ob nuy akta in interneta riski data-anchuntaa de nu, nuy familia e iven nuy nasion. En-jan om diverse danja onlain e akti fo protekti nu se es unney stepa fo zwo interneta pyu anchun fo oli jen. Inter toy danja ye mucho virus, kel nihilisi tote sistema, krimenjen o badaktajen, kel intrusi komputor-ney sistema, karabisi fail, yusi li fo ataki otra o chori personale e sekret-ney data. Yu mog zwo sekwi-she kelke akta fo protekti yu, yur familia e hevsa kontra tal ataka:

- Konekti ba yur kompyuter a internet bay yusi anchun e pasiworda-protekti-ney neta.
- Bye visiti internet-ney linka, ni ofni fail aligi-ney a elektron-ney posta, ni jawabi elektron-ney posta de bu-koni-ney jen.
- Bye jawabi a internet-ney demanda om identifi-ney data; maista organisasion, komo banka, universitet, komersa-dela, bu demandi personale data in Internet.
- Kontroli ba selekta-punta de privatetaa in yur kompyuter-ney sosiale neta.
- Protekti ba bay forte pasiworda oli aparat, kel es konekti-ney a internet.
- Bye yusi same pasiworda fo mucho yuser-ney akaunta, e shanji ba pasiworda regularem.

⇒ Sambahsa (Martin Rincòn Botero)

Ops wey ne woid, an nies actions in internet riskent id datia securitat em nos, nies familia ed hatta nies nation. Gnohe de ia diverse dangers online ed age kay protege nos est id presto stieup kay kwehre internet salver pro vasyi persons. Bayna ta dangers sont maung virus, qua destrugent id hol system, criminals au badkhousa persons, qui intrudent id computer system, corruptent ia datias, neudent ia pro attaque un alter person au raubhent personal au secret information.

Yu ghehds eme sem ex ia sekws actions pro protege te, tien familia ed maal contra talg attaques:

—Connect tien computer ad internet usend-ye un salv ed anyow-protegen netwehrg.

—Ne visite internet diemens, ni ghyen datias attachen ad un blixbrev, ni antwehrg un blixbrev os un negnoht person.

—Ne antwehrg un demande de information os identitat; pleista organisations, kam banks, universitats ed commerce pages, ne demandent personal information in internet.

—Control ia preferences os privacitat in id social netwehrg os tien computer.

—Proteg per nert anyow vasya apparats, qua sont connecten ad internet.

—Ne use id sam anyow pro maung userconta, ed change ops id anyow.

⇒ Interlingue/Occidental (Olivier Simon)

Sovente noi ne sav, si nor actions in Internet risca li securità del datums de nos, nor familie e mem nor nation. Conosser li divers dangers "on-line" e acter por protecternos es li unésim mesura por far Internet plu securitari erga omni persons. Ìnter ti dangers hay mult vîruses, quels destruct li tot systema, criminals o malevolent persons, qui se introduct in li compûter systema, corrupt li datums, usa les por attacar un altri person, o furta informations personal o secret.

Tu poss prender quelcs ex li actiones secuent por proteger te, tui familie e posedage contra tal attacas :

- Connecte tui compûter usante un salv retage protecteti de un passaparol.
- Ne visita internet-links, ni aperte files attachat ad un e-postage, ni respond ad un e-postage mitteti de un person ìnconosset.
- Ne respond ad un demanda de information de identità. Li major parte del organisations, quam banks, universitàs, e pàgins commercial, ne demanda information personal in internet.
- Controla li preferenties de privatie in tui compûter.
- Protecte con fort passaparol omni apparats, quels es connectet ad Internet.
- Ne usa li sam passaparol por mult contas de usator, e changea sovente li passaparol.

⇒ Lojban (Gleki)

ni'o so'i roi ku ma'a na djuno lo du'u xu kau lo kibro se zukte be ma'a cu to'e se snura lo ma'a datni e lo be ma'a lanzu e lo be ma'a natmi i lo ka djuno fi lo so'o kibro ckape vau e lo ka zukte fi lo ka bandu ma'a cu pamo'i lo se zukte be fi lo nu la internet co'a zenba lo ka jai se snura ro prenu i mupli lo tai ckape fa lo so'i kibro za'e vidru noi daspo lo mulno ciste vau e lo prenu poi zukte lo zekri vau e lo palci prenu poi gunta lo skami ciste gi'e jai gau spofu fai lo datni gi'e pilno lo datni lo ka gunta lo noi drata vau prenu vau gi'e zekri lebna lo sivni ja to'e gubni info

i do zifre lo ka zukte su'o la'e di'e lo ka bandu do e lo do lanzu e lo se ponse be do lo tai nu gunta

i gau ko jorne fa lo do skami lo snura ke tcana sepi'o lo kibro lerpoiiaspu

i ko na jai gau akti fai lo judrysni gi'e na jai gau kalri fai lo vreji poi lasna lo kibro xatra vau gi'e na spuda lo se mrilu be lo na slabu be do

i ko na spuda lo nu cpedu tu'a lo datni be lo sevzi i so'a lo kagni noi mupli fa lo banxe e lo balcu'e e lo canja kagni na cpedu tu'a lo sivni info va'o la internet i ko lanli lo nu sivni vau se cuxna pe lo do skami

i ko bandu se pi'o lo vlipa lerpoiiaspu ro lo minji poi jorna la internet

i ko na pilno pa lerpoiiaspu lo vrici jaspu gi'e ta'e stika lo lerpoiiaspu

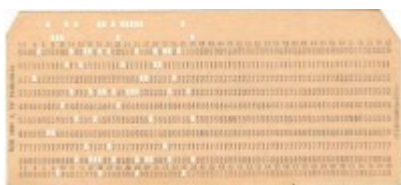

⇒ Esperanto (Ilmen)

Multfoje ni ne scias ĉu nia uzo de interreto malsekurigas niajn datumojn, nian familion kaj nian nacion. Ekscii pri la pluraj danĝeroj de la interreto, kune kun agi cele al protekti nin, estas la unua ago por ke la interreto plisekuriĝas al ĉiuj personoj. Ekzemplas tian danĝeron la multaj interretaj virusoj, kiuj ruinigas kompletajn sistemojn, kaj la uloj, kiuj krimagas, kaj la maliculoj, kiuj atakas komputilajn sistemojn kaj difektas datumojn kaj uzas datumojn por ataki aliajn personojn, kaj ŝteli privatajn aŭ malpublikajn informojn.

Vi povas fari la sekvantajn agojn por protekti vin kune kun vian familion kaj viajn posedaĵojn kontraŭ tiaj atakoj:

- Ensalutigu vian komputilon al sekura retnodo uzante interretan pasvorton;
- Ne agigu retadresojn kaj ne malfermu dosierojn enajn de interretaj leteroj, kaj ne respondu leterojn senditajn de nekonatulo;
- Ne respondu demandojn, ke vi donu datumojn viajn; preskaŭ ĉiuj kompanioj kiel bankoj, grandlernejoj kaj interŝanĝaj kompanioj, neniam per interreto demandas pri viaj privataj datumoj.
- Analizu la elektito de sekurigo de viaj komputilaj privataĵoj.
- Protektu per malfacila pasvorto ĉiun maŝinon ensalutantan al interreto.
- Ne uzu nur unun pasvorton por pluraj kontoj kaj ŝanĝigu ofte la pasvortojn.

*Ila Profeto. Pri la religio

da Khalil Jibran

tradukuro a Ido da Partaka

Ed olda sacerdotulo dicis: 'Parlez' a ni pri la Religio.

E lu dicis:

Ka me 'parlabas' a vi pri ulo altra?

Ka ne esas religio omna ago ed omna medito?

E quo esas to, quo esas nek ago nek medito, ma miraklo e surprizo, sempre emananta del anmo, mem se l' manui cizelagas la petro o prontigas la texo-mashino?

Kad ulu povas separar sua fido de sua agi, o sua kredenco de sua labori?

Qua audacas extensar sua hori avan su ipsa, dicante: "Ico por Deo ed ico por me. Ico por mea anmo, ed ico altra por mea korpo?"

Via tota hori esas ali, qui trairas la spaco de ento ad altra ento.

Ta qua uzas sua etikaleso kom sua maxim bona vesto, agus ya plu saje per nudeskar.

Vento e suno ne krevisus lua pelo. E ta qua definas sua konduto per filozofiaji, agas quaze lu enkarcerigus sua kantema ucelo.

* * *

La maxim libera ek la kanti ne produktesas interne di kaji, nek inter greti.

E ta por qua l'adorado esas fenestro apertesanta, ma anke klozesanta, lu certe ne ja vizitabas la habiteyo di sua anmo, *kuya fenestri apertesas admaxime.

* * *

Via vivo singla-dia esas via templo e via religio.

Sempre, kande vi eniros ol, adportez integre omna to, quo esas via.

Adportez la plugilo e la forjilo, la ligna martelo e la liuto.

Omna to, quon vi kreabas pro bezono o por plezuro.

Nam, en la revo, vi ne povas levar vi ipsa adsuper via sucesi, nek falar plu infre kam via des-sucesi.

Ed adportez kun vi la tota homi.

Nam, en l'adorado, vi ne povas flugar plu alte kam lia esperi, nek humileskar min multe kam lia desespéro.

* * *

E se vi konocus Deo, vi havus nula enigmati por dechifrar.

Esos ya preferinda, ke vi regardez cirkum vi, e Lun vi vidos ludar kun via infanti.

E voluntez admirar la spaco: Vi Lun vidos marchar sur la nubi, extensar Lua brakii ye l' fulmino, e decensar kun la pluvo.

Vi vidos Lu ridetar che l' flori, e pose, levar ed agitar Lua manui che l'arbori.

Nikolaos Himonas (1865 - 1929)
"Anakoreto sur gradi di templo"

Le desfelis viola

da Nikolao Fayyaad

Tradukur: **Partaka**

Ling: Populido

El esay flor, kel kreskay apu kanalet, e kel vivay vive de pures. El konosay nul susteney, eceptei le herbe, e nul embrasie, eceptei olti del akuar vicin.

Certen die, el vekay pos drinke l' ros del auro, e sentay su ebrieske. El ploray pro tristes e dicay: "Ko me pove sper, se me viveray sencesei ce l' dezert? Me es bel, ma nul okul vide mei beles, ed on no konose mei alti range. Pro ko me no acenseray al somit de mont e kambieray ti-ci kabanet po palasie? Talei, me videray novaje's en le vive, e me admireray le magiatri koze's del univers."

Talei el dicay, e le pasion movay el; el marchay tra l' dezert ajilei kual gazel. Pos no tro long acense, el haltay e movay le okuls omni-direksionei, pro superbie. El viday le tapis del herbe, extensat, e le sinue's del fluvie, kels inklinay su ad ol. El viday sui vicina's, kels dormay en lusi kuarter, viol-kolor, sur lusi verdi lits.

Lorei, el auguray le suces e komensay kure, sen abe inklines ad altri skop. Le long voyaj dolsesay por el, ma el no kontay le dolsaje's e bitraje's. Le sul esay varmeg e no plan; semblay ad el marche sur faire. Elui kompans esay le vents impetuo, kels agitay su kontra el, kuazei trahizantei. Lus pulsay el ad omni direksions, talei ke el abay nul trankilie, lor ire adavanei e retroire.

Le bel viola, ho ve!, kuantu terors el sufray. Le voy ad elui alti skop esay difikult pro le no planes e le dorne's del acensey. Le fatiges de elui febli pede's suficabere por rupte le hardi fer.

pupeta-viola, de urbe Saratov

El jemay den repente e, se el povabere, el retroirabere kurantei, ma el vertijay e le time fale embarasay el, kual es embarasat le mar-voyajante. Lorei, el akrocay su al ter, dum face le max gran esforce's, e dum exhauste l' restaj del pasientie, til ke el acensay sur le monte-somit e la komensay laude Deu pro sui no lezes.

Ma, ho ve!, el trovay sursomitei nul altri koz kam roks. Nul herbe kreskay irgi-tempei an olui later, mem on trovay nul trasie de verdaj. E le sturme's semblay leons, bramant en le atmosfer per furioz brams. E le nube's, interaglutinat, obskurigay egalei le die-mez e le nokte-mez.

Lorei, le viola genupozay unti-foyei e ploray kual infante, pro fatiges e pro pavor. Le koldes ledigay elui karnasion per multi makul bluatri e verdatri. Elui fronte paleskay e le fresh kolor de elui labie's desaparay. El jemay pro sui afliktes; on auday, mezei de le sturme's, le sekuanti jeme tristegi: "Ho, ve! Kuantei me dezirere no aspirir le grandes e restir inte le bel e yun flors!"

Posei, el falay sursulei, pro febles, e fantom, kel apareskay den le later de elui tombe, mutigay el. Elui membre's rigideskay, el mortay e decensay en le tombe.

Desfelisa. El trompesay dal glorie, kel trompe, kual miraj, multi hom seduktat. El iluzionay, ke le alti rang eseray rikes por su. Yen ke ol esay nur duopli povres. Ho! Kuantei felis e gay el esabere, se el no livabere le rive's del fluvie.

La vojaĝema violo

rakonto de Eonka

lingvo: Esperanto

Mia pli aĝa amikino Florinda kaj mi sidis en verando de ŝia domo en Sonoro (Meksikio). Ĉian fojon kiam mi vizitas Florindan, mi lernas novajn kozojn de magio. Florinda instruas min.

Estis vespero. Ni trinkis teon kaj babilis. Mi plendis pri mia vivo. Mi diris:

- Mi volas vivi kiel vi, Florinda. Vi vivas en interesa magia mondo, mi estas kiel gasto en via mondo. Post kelkaj tagoj mi devas reveni al mia ordinara vivo, al laboro en la Instituto de Artefaritaj Lingvoj kaj tiel plu. Tiom enue!

Florinda diris:

- Jes, jes, kara Eonka! Tute prave! Vivu vian ordinaran vivon kaj ne plendu. Mi ne povas simple preni vin al mia magia mondo nun kaj por ĉiam. Sed nun vi estas ĉi tie. - Florinda regardis al fenestro. - La mateno estos malvarma. Ni povas atendi abundan roson sur herbo. Mi petas vin, frue en mateno kolektu malgrandan boteleton de roso. Morgaŭ ni trinkigu iun per tiu roso. Por certa estaĵoj matena roso agas kiel meskalino al homoj, hi-hi-hi. Nun ni dormu por vekiĝi frue.

Domo de Florinda situas aparte, ĉe montoj. Tuj apud la domo herbejo kun alta herbo estas. Frue en mateno mi eliris al la herbejo, tute nuda, por ke ne malsekigi mian veston, kaj por baniĝi en roso. Mi kolektis roson en taso kaj verŝis el la taso al boteleto. Roso vere estis abunda. Nebulo kovris la herbejon, akvo kondensiĝis eĉ sur miaj haroj. Mi rapide plenumis la taskon. Florinda jam atendis min kun matenmanĝo: varmega faboj kun viando kaj kakao.

- Ni uzu vian aŭtomobilon por veturi kelkajn dekojn da kilometroj ĝis certa kanaletto, ja ne fore. Apud tiu kanaletto violoj kreskas.

Per la aŭtomobilo (nu, ĝi ne estis mia, mi luis ĝin en la urbo Hermosilo) ni direktiĝis suben, de montoj al dezerto. Ni veturis preter arbaro el negranda, je du-tri metroj, arbustoj kaj raraj arboj. Tia arbaro estas nomata ĉaparalo.

Florinda montris la vojon. Fin-fine ni atingis preskaŭ sekan rivereton.

Akvo malrapide kuris ĉe la fundo. Raraj arbustoj de ĉaparalo finiĝis, la loko estis kovrata nur per malalta seka flava herbeto.

Florinda komandis:

- Plie ni iru laŭlonge la kanaletto piede.

Mi demandis:

- Kial vi diras ke ĉi tio estas kanaletto? Kiu farus ĝin en tia neloĝata loko? Ĉu ĉi tio ne estas natura rivereto?

- Ne, ne estas. Ĝi estas antikva kanaletto farita de antikvaj toltekoj. Ni iru serĉi violojn.

Mi demandis kun ridetaĉo:

- Ĉu ankaŭ la violoj estis plantita de antikvaj toltekoj?

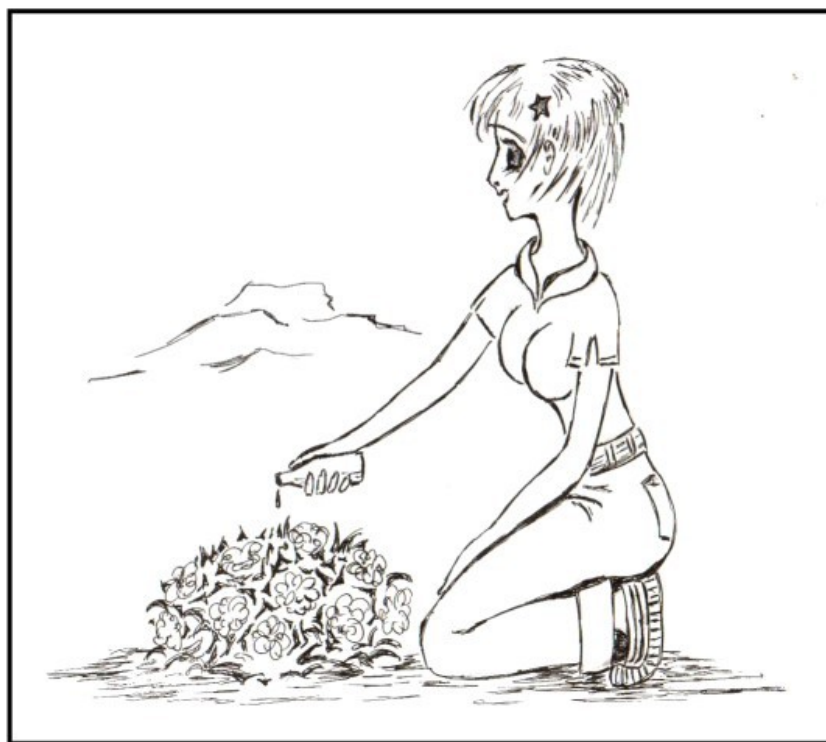
- Vi povas ja ridi nun, kara Eonka, sed mi kredas, ke baldaŭ vi ne dubos. Ni piedis kaj serĉis violojn. Aŭ ver-dire, mi pensis, ke mi serĉas, kvankam mi serĉis malkorekte. Mi rigardis suben por trovi malgrandajn floretojn inter malalta herbo. Post kelkaj minutoj mi aŭdis flustron de Florinda:

- Haltu, Eonka! Jen tio estas ili.

Je proksimume dudek metroj antaŭe apud la kanaleteto kreskis kelkaj malgrandaj verdaj arbustetoj, rondaj kaj kovritaj per lilaj floroj. Laŭ mi, la plantoj tute ne estis similaj al violoj. Mi ekmovis por iri kaj vidi ilin proksime. Sed mi tuj denove aŭdis Florindan flustrantan:

- Haltu nun, komence aŭskultu! Ni devas kondukti tiel, ke ili ne sentu, ke ni rigardas ilin. Ne rigardu ilin tro rekte, tro fikse. Nun prenu vian boteleton de roso, iru kaj rapide akvu unu planton. Ne tuŝu la planton. Verŝu la tutan akvon. Tuj revenu ĉi tien.

Mi faris tion. De proksime mi vidis, ke la floroj vere estis similaj al violoj. Sed formo de la plantoj estis ronda, simila al globo, folioj strange kolektiĝis in formo de butonoj. Kaj la plantoj estis tro grandaj por ordinaraĵ violoj. Poste mi trovis informacion, ke tio estis speco de violoj nomata en Latino "viola cotyledon". Tia speco de violoj kreskas en montaro Andoj. Kiu plantis tiajn violojn en Sonoro? Ĉu eble vere antikvaj toltekoj?

Kiam mi revenis al Florinda, tiu diris:

- Ni sidu al tero kaj faru aspekton kvazaŭ ni simple ripozas, babilas.

La suno jam estis sufiĉe alta super horizonto por varmigi grundon. Ni sidis sur tero.

- Rakontu ion pri via laboro, sed mallaŭte. - Florinda petis.

Mi rememoris pri teoria problemo, kiel priskribi kolorojn per la plej simpla maniero. Florinda mallaŭte ridis:

- Koloro ja estas kozo ne priskribebla!
- Vi pravas, Florinda. Mi ne povas priskribi koloron al blindulo, kiu neniam vidis kolorojn. Mi eĉ ne povas priskribi al vi ekzemple kiel mi vidas violkoloron. Ne ekzistas metodo scii, ke via percepto de violkoloro estas sama kia estas mia percepto de violkoloro.

- Ni interkomprenas ja.
- Jes. Sed mi diras pri alio. Ni povas konsenti, ke oro, butero, ankaŭ melono aŭ limono estas de simila koloro. Ni nomas tian similecon flava koloro. Ankaŭ suno, kvankam eble ĝi ne estas precize flava, sed homoj kutime konsentas, ke ĝi estas flava. Do, ni povas priskribi flavan koloron kiel or-koloro aŭ sun-koloro. Ruĝa koloro estas priskribebla kiel koloro de sango, blua koloro estas koloro de ĉielo, verda koloro estas koloro de herbo, se ni diras pri normala herbo. Sed kio estas pri violkoloro? "Koloro de violo" ne estas preciza priskribo. Violoj ja povas esti lila, blua, blanka aŭ trikolora, kun koloro flava.

Florinda ridis kaj diris, ke ankaŭ ŝi ne scias kiel pli bone priskribi violkoloron. Tiel ni babilis, kiam mi aŭdis susuron direkte de la violoj. Mi tuj turniĝis al la sono. Mia unua penso estis, ke tio estas vento. Mi ne memoras, ĉu mi sentis venton per mia haŭto, sed unu el la violoj movis kvazaŭ pro vento. Sendube tio estis la violo akvita de mi, ĉar ĝi estis la violo la plej proksima. La violo jen komencis movi jen ĉesis movi.

- Ne rigardu ĝin tro fikse, - Florinda flustris.

Mi rigardis ĉirkaŭ la violo kaj pensis, ke ĝi ŝajne ne estas en tia loko ie ĝi estis. Sed mi rapide dubis je tio, pensante, ke mi ne certe memoras ie la violo estis dekomence. Plantoj ja ne foriras de sia loko. La violo tamen daŭris sian delikatan movon, iom post iom, kaj mi ne pli povis nei, ke ĝi iras! Ĝi estis ja fore de siaj najbaraj violoj. Tiam mi komprenis, ke io nenormala okazas. Mi stariĝis. La violo kvazaŭ timiĝis mian rapidan movon, ĝi kuris! Ne fore de la kanaletto, malgranda monteto estis, la planto kuris al la supro kaj haltis tie. Mi havis impreson, ke ĝi rigardas ĉirkaŭe per siaj floroj kvazaŭ okuloj, kaj ĝi rigardis ankaŭ min, kun supereco kaj moko! Mi eksentis malagrablan nervozecon en mia ventro. Florinda prenis mian kapon en siaj manoj kaj turnis ĝin dekstre kaj maldekstre tiel ke mi perdis mian fiksadon al la violo. Dum tio, la violo denove ekkuris. Ĝi kuris al la dezerto. Mi ekkuris persekutante la violon. Mi kuris kaj Florinda kuris apud mi. Ŝi demandis:

- Kial vi persekutas ĝin, Eonka?

Mi ne sciis, kion respondi. Mi vidis la kurantan violon antaŭe, kaj distanco mallongiĝis. Subite mi rememoris komedian filmon, kiun mi vidis iam antaŭ longe. Vilaĝa junulino tie persekutis sian porkidon. En ia momento mi

komencis vidi dorson de kuranta sovaĝa porkido anstataŭ la planto. Floroj estis kvazaŭ helaj makuloj sur malhela felo de animalo. Ĉu makuloj povas esti sur felo de sovaĝaj porkidoj aŭ nur strioj? Mi ne memoris. Mi pensis pri mi persekutanta porkidon kaj mi komencis ridi. Mia spirado perturbiĝis kaj mi ne pli povis kuri. Ankaŭ la violo ĉesis kuri. Nun ĝi estis kvazaŭ normala planto. Sed post nelonge ĝi denove komencis malrapide movi de mi. Mi daŭris ridi. Florinda staris apud mi. Ŝi diris:

- Vi devas trankviliĝi. Spiru profunde kaj trankviliĝu. Ni iru hejmen. Ni ne plu havas kialon resti ĉi tie. Ni iru.

Mi vere rapide trankviliĝis, kaj ni iris al la aŭtomobilo. Mi ne plu turniĝis por vidi la violon.

En la aŭtomobilo tio kio okazis en la dezerto ŝajnis ne pli ol ia stranga sonĝo. Tamen io igis min ne hasti forveturi. Mi demandis:

- Kio estos pri la violo?

- Eble kreskos en la dezerto sur ia alia loko, eble sekiĝos... Kiel mi scias?

- Mi volas scii certe.

- Ho, Eonka, lasu. Kial vi malkvietiĝas pri tia senutila planto? Tiu estas nur herbo.

- Al mi tiam ŝajnis, ke ĝi kvazaŭ estis animalo dum mallonga tempo.

Florinda rigardis min kun intereso.

- Vi pravas, Eonka. Kaj tio estas bona, ke vi povis vidi tion. Ĝi fariĝis animalo, sed jes, dum mallonga tempo. Por ia estaĵo ne estas facila supreniri laŭ la evolua eskalo. Certe tie nun nenio vidinda estas.

- Mi petas, Florinda! Ni vidu la violon ankoraŭfoje.

Ni veturis al la loko, ie mi atendis denove vidi la violon, sed ni ne trovis ĝin tie.

Evidente ĝi jam sukcesis forkuri je longa distanco. Mi aŭtomobilis la tutan dezerton ĉirkaŭe, kvankam tio ne estis facila afero: la tero estis ĉie kovrita per montetoj. Vetero rapide fariĝis varmega, mi ne volis eĉ imagi iri piede.

Ni trovis ĝin apud aro de rokoj. La violo kuris jen tien, jen aliloken, kvazaŭ ĝi ne plu povis orientiĝi. Fine ĝi kuris al rokoj kaj kaŝiĝis tie. Mi estis igita eliri el la aŭtomobilo. Mi ne tuj trovis ĝin en la rokoj. La violo kuŝis sur la rokoj, preskaŭ tute seka. Ŝajne ĝi estis morta.

Sen espero preskaŭ, mi tamen plantis la violon al ĝia loko apud la kanaleteto, kaj akvis per akvo el la kanaleteto. Post kelkaj tagoj, survoje al urbo Hermosilo, mi vizitis la lokon. La ĉiuj folioj kaj floroj de mia violo estis tute sekaj, sed jen mi trovis kelkajn foliojn verdajn, vivajn! Certe, la violo vivos!

Mi daŭris veturi al la urbo, mia gastado ĉe Florinda finiĝis. Mi pensis pri Florinda kaj lakrimoj aperis sur miaj okuloj. Dankon al vi, Florinda! Ja, kiam mi perdiĝos sur perfidaj vojoj de magio, Florinda certe restarigos min al mia kutima vivo, kiel mi la vojaĝeman violon.

Rar dom-kompana

Autor: Partaka

Ling: Bazal

Plur yar pre nun, frata de spoza de me serce kompana por partige dom-spense kun el. E yen ke tal kompana es sat rar: el es tre nive-kolor, el reste omni-kuan en cambre de su, el no kokue, el sen amiks... Me kestion frata de spoza de me:

“Ma, ko manje kompana de tu?”

“Me no save; el nul-kuan manje kun me”, el responde. “El abe nul koz en frigorizator, el no kokue, e kuan el ekire dom e me pove enire cambre de el, me vide nur desnetige e desordine.”

Frata de spoza de me, kel pre ja maladeske, semble mem plu e plu maladi, til kuan me dice ad el:

“Ko evente? Tu maladeske plu e plu, denpos ke tu vive kun tal rar kompana. Tu mem divene pal, nive-kolor, kual el.”

E lor, ven en mente de me rar pense, e me dice ad el:

“Las me vide! Plez montre a me kol de tu! Eblei, kompana de tu es simil °Drakula°, e nutre su per morde kol de tu e suge sange de tu, dum ke tu dorme.”

Frata de spoza de me rideske e no permise a me tal komplet kol-explore, kel me dezire. Pro ko? Pro ke me joke, ka no?

E nun, plez atensie fin-parte! Multi die pos, yen ke spoza de me dice a me:

“Yer, hazardei, me renkontre dom-kompana de frata de me, kel marce sur strade...”

Kuan el vide me, el probe cele koz, kel el manje, ma me pove vide, ke el abe krem-glasiaje en manue.”

E lor, me kestion spoza de me:

“Ka krem-glasiaje °Magnum°?”

Ed el responde a me kun kandidas:

“Ha, no! El abe en manue krem-glasiaje, kel es nokte-kolor exterei, ma sange-kolor interne...”

E lor, me kuik reakte:

“He! To ya es krem-glasiaje Drakula! Me pre ja dice lo! El es sange-vespertilie! El es sange-vespertilie simil Drakula! Yen pro ko el probe cele den tu tal krem-glasiaje”

En hotel

autor: **Partaka**
ling: **Bazal**

-Bon jorne. Ka tu parle Bazal?
-Ho, ya! Me ya parle Bazal.
-Me vol cambre.
-Kual cambre vu vol?
-Cambre kun un gran lit, kun balne-cambre e kun fenestre.
-Pro ko kun fenestre, sior?
-Pro ke hoy, dum nokte, me vol regarde siel, lun, stels e planets 2 e 5.
-Okei, sior! Yen klef de cambre 666 por vu. Ol abe fenestre a siel.
-Me dorme ci dum tri nokte. Kuantu kuste cambre de me?
-Sisdeke-sis (66) Euro po nokte, sior.
-Ka ti kuste inkluze matin-manjaje?
-No, sior, ma vu pove matin-manje en manje-cambre de nos.
-Danke, amik. Deman, me matin-manje en manje-cambre de vus.
-Tre bon, sior. Plez montre pasport por face registre!
-Yen pasport de me. Me ven den Partakistan.
-Omni koz klar, sior. Plez abe bon sejourne ce nos!

In hotel

tradi: **Rosto**
til: **Sekay Til**

- Yoy haru. Soru anta takalam Sekay?
- Ya! Mi ya takalam Sekay.
- Mi hoche chamba.
- Nan djon chamba anta hoche?
- Chamba ken ek bará kerebet, ken abazana-chamba i ken prózor.
- Way ken prózor, adar-dine?
- Date dnes, podo nut, mi hoche mire odzora, mésits, zorka-ra i wákusey du i pach.
- Okey, adar-dine! Akí kelid de chamba sita ray sita kumi sita dya sení. It habe prózor ke odzora.
- Mi zim akí podó sam nut. Kem kost min chamba?
- Sita kumi sita Ewro dya nut, adar-dine.
- Soru ene kost bawkut irtá-yesik?
- Nahi sow, adar-dine, ama anta istatá irtá-yedi in ure yedi-chamba.
- Obrigado, panyo. Utre, mi irtá-yedi in dina yedi-chamba.
- Vemó yoy, adar-dine. Mólim árada ryoken dya gara rekisteri.
- Akí min ryoken. Mi ga de Partakistan.
- Sab sin kyaro, adar-dine. Molim habe yoy sidji u nas.

de komputoral lude "Syberia"

后 100 年

Po sent anui
(1897)

autor: B. Mackensen
lingu: Idiom Neutral

Omni in sepult esero
Po sent anui.
On de nos no lakrimero
Po sent anui.
Ma in kampi, laborant,
E in strad, perambulant,
Otr homi on visero.
Gaudie ornit kantero
Laud a sol ankor lumant
Po sent anui.

Pos cent yares

traduko: Rosto
lingua: Sibelingua

Omnes in sepult esera
Pos cent yares.
On pri nos no lakrimara
Pos cent yares.
Ma in kampes laboranta,
E in strades ambulanta
On altra homes videra,
Gaudianta ornite kantara
Laudo a sune ankor lumanta,
Pos cent yares.

Pos cent yar

tradukur: Partaka
ling: Populido

Nos omni en tomb eseray
Pos cent yar.
On pri nos no ploreray
Pos cent yar.
Ma ce le agrar, laborant,
E sur le strade's, marcant,
Altri homs on videray.
Joyoz ucel kanteray
Laude al sun, ankor lumant,
Pos cent yar.

olda postkarte, de anu cirka 1900, Francia

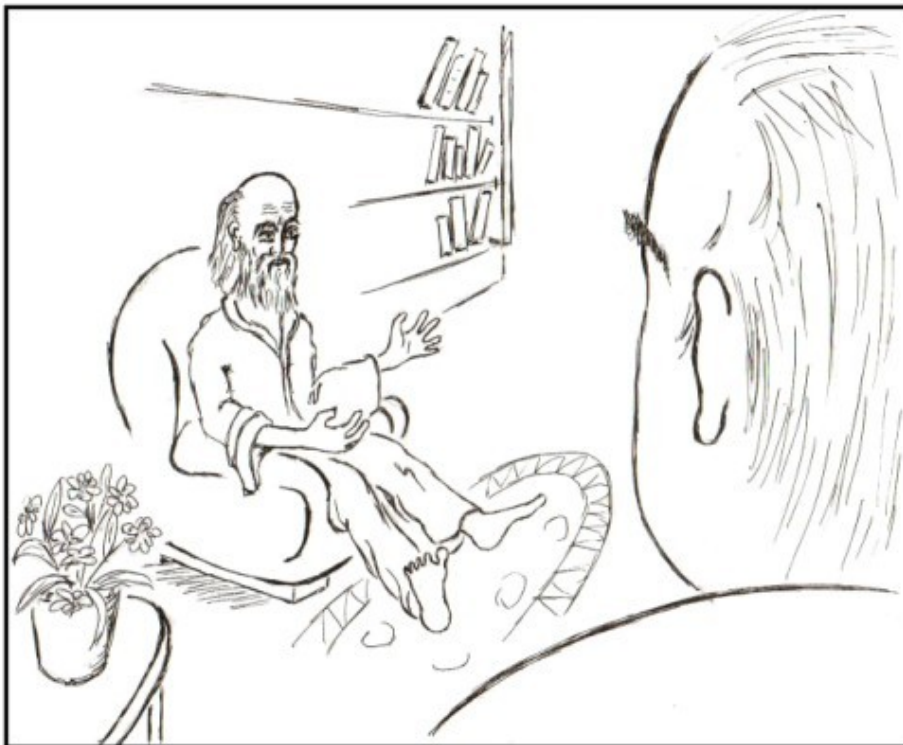
Speculinum

Autor: **Rosto**

Lingua: *Sibelingua*

Yo ha avigila in matine, ha aperte mei okules e nemediate yo ha komprene, ke al-quo es no in ordine. Al-quo stranja eseva cirkum me. Dum kelka sekundes kelka diferenta versiones de lo eveninta aparava e desaparava in mei kape. Exemplim, in un momente yo pensava, ke yo hiere ha drinka tro multa alkohol, yo avigila in un nekonosata stranjera dome, e yo no memora, ibe. Tamen, mei kape eseva sat klara e yo rapide ha rememora, quo eveniva hiere.

Hiere yo komunikava kun mei bona amiko Noptidamus, kel es un experta alkemiste, e anke il es un filozofo. Noptidamus e yo komunika de tempe a tempe, e Noptidamus adora kargar mei kape per filozofia. Hiere il esforciava explikar a me, quo es "qualia". Yo memora, il diceva, ke "qualia" es un filozofial termine, e it es un non-ordinara termine por un fenomene maxim ordinara. "Qualia" es individuala maniere perceptar, o al-quo quale to, yo no kompreneva certe. Noptidamus explikava a me al-quo pri kolores, ke it es posibla, ke kada home percepta kolores in su individuala maniere. Yo diceva, ke yes, li afere es klara, un home exemplim de su natura artistik es kapabla distingar plu multa kolores kam un home de natura ordinara o tote ruda. Noptidamus diceva, ke il dice tote pri altro, ke yo komprene nulo, e ke li majoritate de homes no komprene li tema. Yo vere no kompreneva. Noptidamus aspektava chagrenata, e il ha abandona li chambre.

Li parlo eseva in hem de Noptidamus, yo ha vizita le in vespere pos mei laboro, por babilar kun un intelektuoza home. It eseva venerdie. Yo poteva sin probleme babilar kun Noptidamus til nokte, bone ke morgue eseva die libera de laboro. Ma Noptidamus ha abandona li chambre e longe no aparava. Yo pensava, ke Noptidamus es chagrenata pro mei stultese e no vole plu komunikar kun me. Ja yo intentava vader a mei hem, kande Noptidamus denove ha entra li chambre, kun un boteleto in manue. Li boteleto konteneva transparenta liquide sin kolore. Noptidamus informava me, ke li substancia es nominata "speculinum", e il sugestava me drinkar it. Yo hezitava. Noptidamus predeva du glases e plenigava les per "speculinum". "Tu fide me?" - questionava il - "Tunc nos bibe!" Noi ha drinka isto. It eseva quale simpla aqua. Yo pensava, ke if isto es "speculinum", ergo mei kapablitate spekulat deve augmentar se, e yo nun esera kapabla komprener filozofial spekulacies de Noptidamus. Ma Noptidamus ha dice, ke "speculinum" aga altramaniere. Yo pote tranquile vader a mei hem e dormir in mei kustumala tempe. Yo videra li efekte pos avigilar.

Alor, nun yo ha avigila e yo ha vide. Yo eseva in mei propria hem, in mei propria lite, e samtempe li toto cirkum me eseva chanjata. Li tota kozes e li tota chambre eseva invertata de dekstre a sinistre e de sinistre a dekstre quaze in spegule! Yo predeva mei telefone apud mei lite por spektar tempe. Li digites anke eseva invertata quaze in spegule. Tamen, no eseva desfacila komprener, ke tempe es 7:50. Tande yo ha konscia, ke yo predeva mei telefone tote automatikale, ya yo aga tale in kata matine kande yo avigila. Mei korpe automatikale faceva isto, quankam li telefone nun jaceva de altra latere del lite! Yo ha spekta a palmes de mei manues. Yo save, ke lineas sur mei sinistra palme es plu densa kam sur mei dekstra. Nun viceverse yo videva plu densa lineas sur mei dextra palme. Mei korpe anke eseva invertata!

Yo ha decide telefonar a Noptidamus. Nomes in li liste de kontaktes anke eseva lektebla nur de dekstre a sinistre quaze skribajes de altra latere de un vitre. Lektar tala skribajes quankam forsan no es komoda, tamen posibla sat facile, do no eseva desfacila trovar nome de Noptidamus in li telefon. Pos kelka sekundes yo askoltava li automatik respondiador kel informava me per voce de Noptidamus, ke Noptidamus no pova ipsa responder nam il nun voyaja a Himalayas, e il retrovenira pos kelka dies, o forsan pos kelka semanes. Ista Noptidamus! Yo no expektava tala konduto de te! Yo no sapeva, kande li efekte de "speculinum" finira. Yo ha pensa, ke yo nur bezona kontinuar dormir, e pos ke yo denov avigilara li toto esera in ordine. Yo ha kloza mei okules e jaceva tale dum kelka minutes. Dormir yo no poteva. Yo ha aperte okules, li chambre kontinuava eser spegulim invertata. Oké, yo deve levar me e explorar mei nova speguligata percepto del kozes cirkum me.

Yo ha entra mei balno-chambre e regardava mei vizaje in li granda spegule kel pende sur mure. Yo haveva neklara ma kelke neagreabla sento, ke li vizaje in li spegule es quaze stranjera, quankam it es simila a mei propria. Rapide yo ha

komprene, pro quo isto es tala. Vizajes homi no es ideale simetria, ergo un vizaje sempre es diferenta de su refleksione in spegule. Noi es akustumata vider propria vizaje in spegule invertata, e nun, segun idea, yo videva mei vizaje quala it es, nam it eseva invertata du foy. Yo ha komensa netigar mei dentes. Yo ha pone pasta al brose e ja friktava mei dentes, kande yo sentiva, ke esud plu komoda tener li brose in altra manue. Yo es un dextrano, e it es plu komoda por me agar per dextra manue. Nun yo teneva li brose in ta manue, kel nun eseva perceptata da me kom dextra, ma faktim ya it eseva mei sinistra manue. Yo prendeva li brose per altra manue e sentiva, ke isto es plu komoda. Yo habeva impresio, ke yo deveniva un sinistrano, ma logikale yo ha konklude, ke if al-qui plus vud regarda me nun, ol vud vide, ke yo nun netiga mei dentes per mei dextra manue, quale kustumale.

Regardante mei propria vizaje in li spegule, yo dekomense no spektava al balno-chambre dop me reflektata. Pos kelka tempe yo kompreneva, ke li balno-chambre in li spegule aspekta kom apartenanta al normala munde in quala yo habitava ante hodie. Ibe, trans li reflektanta vitre, es normala kustumala munde. If yo vud kapabla vader trans li reflektanta vitre! No, no. If yo vud aga tale per mei nuna korpe, yo ipsa esera nenormala in normala munde. Mei kordie esera dekstre, e mei hepate esera sinistre, dum ke omna altra kozes in li munde exter mei korpe esera in su kustumala direkcionas. Ma yo no bezona vader trans li reflektanta vitre. Faktim, li munde es in ordine, e mei korpe es in ordine, nur mei percepto es chanjata.

Sin problemes yo manjava al-quo, drinkava te: no hay nutrivo dekstra o sinistra.

Poy yo decideva probar lektar libres.
Lektar invertata texte no eseva
desfacila, nur kelke min rapida.
Libres aspektava quale libres in
animé, kun titole e kun komense de
ta latere quala es segun japoniana
kustumo, quankam faktim to eseva in
majoritate libres in lingua rusi. Yo
komensava lektar un fantastik novele
de un ex mei favorita verkistes, e pos
kelka tempe yo kun admiro
deskovrava, ke yo ja longe seque li
deskriptata adventures, e yo tote
obliviava, ke li texte es invertata.

Poy yo decideva probar lektar libres.
Lektar invertata texte no eseva
desfacila, nur kelke min rapida.
Libres aspektava quale libres in
animé, kun titole e kun komense de
ta latere quala es segun japoniana
kustumo, quankam faktim to eseva in
majoritate libres in lingua rusi. Yo
komensava lektar un fantastik novele
de un ex mei favorita verkistes, e pos
kelka tempe yo kun admiro
deskovrava, ke yo ja longe seque li
deskriptata adventures, e yo tote
obliviava, ke li texte es invertata.

Yo vadeva a extere, a strades. Esque isto es Anglia o Japonia? Li omna automobiles mova de sinistra latere de strades. E ili have su direktanta rotes dextre. It es bona, ke yo no uza automobile. It esud danjeroza, yo povud konfuzar pedales por akselerar e por frenar. Yo promenava in urbe e kompreneva, ke un afere es orientar in propria hem, quankam invertata, isto es

facila, e altra afere es orientar in li invertata urbe. Yo quaze denove lernava it. Ma poke pos poke yo akustumava. Yo vizitava un venderia, e yo ja intentava pagar per banko-karte, ma dubitava, esque yo no konfuzara numerales del pin-kode. Tande yo pagava per papera pekunie. Isto eseva nur in li prima die. Poy yo ja no dubitava pri li pin-kode.

Che hem yo komensava skriber ista mesma rakonte che mei komputore per klaviatura invertata. Dekomense isto eseva plu desfacila kam lektar. Tamen, vi pova vider, per tala maniere yo ja skribe li rakonte til ista mesma vortes. Anke yo probava skriber manuale sur papere. Pos kelka tempe yo poteva facile skriber in amba direkciones, quale Leonardo da Vinci. Oldulo Noptidamus asertava, ke il personale konosava Leonardo, ma qui krede a le, ke il es tante olda? Quankam, semble yo komensa kreder.

Un semane ha pasa, e Noptidamus ha retroveni de Himalayas. Yo nemediate ha demanda de le donar a me plusa "speculum" por ke yo vud obtena mei olda ordine de dekstra e sinistra. Noptidamus respondeva, ke il no have "speculum" e no habeva. Noi nur drinkava pura aqua. No existe tala psikoaktiva substancies, kel dona tala preciza efekte. Noptidamus nur aplikava a me su forta telepatik sugestione. Yo questionava, esque isto eseva un ago etikala segun lei opinione? Noptidamus respondeva, que yo ha konsenti pri tala ago, kande yo ha konsenti drinkar "speculum". Yo nur poteva dicer "hm!" a isto. Anke yo ha dice: "Bone, bone. Yo no plu vole obtenar mei antea percepto de dekstra e sinistra. Yo jua mei nuna, it es drola. Yo es ja akustumata, e yo standa tote normale. Yo nur bezona renominar por me dekstro a sinistro, e sinistro a dekstro."

Depos ta tempe un stranja questione ha apara in mei kape. Supozante, mei olda ordine de dekstra e sinistra es ordine *A*, e mei percepto de dekstra e sinistra pos influo de Noptidamus es ordine *B*. Supozante, de mei nascencie yo vud poseda ordine *B*. Quale yo vud save, e quale mei genitores, parentes, instruktistes, medikistes, amikes vud deskovra, ke mei percepto no es normal? Ma, halt! Pro quo yo ha decide, ke ordine *A* es normal, e ordine *B* no es normal? Forsan un nedeterminata parte de homes poseda ordine *A*, e cetera homes poseda ordine *B*? Quale noi pote deskovrar, qui poseda quala?

左

右

Klara desaparay. Klara eskapay den Trolofas.

Autor: **Rosto**

Lingua: *Lingua de Fantomas,
Sibelingua*

In li anteriora numere 27 del jurnal li historia pri desaparanta Klara eseva abandonata, regretable. Nun yo kontinua it, quankam isto no es kontinuo, ma retrospekto. Li eskapo de Klara eveni ante letre de Trolofas, kel eseva publikata in li numere 26.

Aĉa, aĉa, tute aĉa...
Kiu urbo isto es?
Qui ipsa me estas
per damno?
Sine skopo,
sine memoro,
vaga me al ubi?

Klara desaparay. Klara.

Qual kato stranga... ĝi kuras
al ubi? If yo sekvos ĝin,
vel scios mi, kies tal kato es.

postamundi.org

 jurnal@postamundi.org

 <http://www.facebook.com/groups/saluto/>

GLORIA a Postamundi